

SPECIALIEJI SOCIALINĖS GLOBOS NAMAI „TREMTINIŲ NAMAI“

Socialinį darbą dirbančiųjų ataskaita apie kasdienio užimtumo bei laisvalaikio organizavimą 2016 m.

Pasibaigus metams, norisi mintimis sugrįžti ir apžvelgti juos.

Metų pradžią ženklino Trijų karalių šventė. Jau penkioliktą ar šešioliktą kartą koncertą Tremtinių namuose surengė Vilniaus muzikos mėgėjų orkestras. Dėkojame visiems, o ypač orkestro vadovui Tadu Šileikai už puikią programą bei ilgametę draugystę.

Svečių, dovanojusių koncertus, turėjome nemažai, tai: Vilniaus pagyvenusių žmonių asociacijos moterų vokalinis ansamblis „Vakarė“, „Bočių“ bendrijos Antakalnio skyriaus choras, Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos Karininkų ramovės folkloro ansamblis „Vilnelė“, vyskupo M. Valančiaus blaivybės sąjūdžio liaudies ansamblis „Giedra“, Trečiojo amžiaus universiteto moterų choras „Varsa“. Liaudies dainomis ir romansais džiugino V. Kunkulienės ir R. Antanavičiūtės duetas, Vilniaus kolegijos darbuotojų ansamblis bei senovinių rusų romansų duetas „Nostalgija“. Nuoširdžiai dėkojame vadovei Daivai Čičinskienei už ilgametėje kultūrinėje veikloje sutiktus ir prikalbintus atvykti tokius įdomius svečius.

Ypač laukiami vaikų ir jaunimo kolektyvų pasirodymai. Per praėjusius metus svečiavosi Vilniaus lopšelių – darželių „Vaidilutė“ ir „Vaikystės sodas“, Vytės Nemunėlio, „Saulės gojaus“ pradinė mokyklų vaikai, Antano Vienuolio, Balsių progimnazijų, Žaliosios Valdorfo mokyklos moksleiviai. Jie rodė koncertinę programą Šv. Vekykų, šv. Kalėdų, Motinos dienos proga, žaidė su gyventojais „Bingo“, vaišino savo mamų keptais skanėstais, dovanojo šventinius atvirukus. Medeinos pradinės mokyklos folkloro ansamblis „Bitela“ džiugino liaudiška muzika, Jono Basanavičiaus progimnazijos moksleiviai – spektakliu „Lino pasaka“. Vilniaus lietuvių namų moksleiviai lankė gyventojus jų kambariuose, įteikdami kalėdines dovanėles, „Versmės“ katalikiškos mokyklos mokiniai dalyvavo aplinkos ir gėlynų tvarkymo talkoje.

Net tris koncertus dovanojo Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos moksleiviai: kanklininkės, smuikininkai, pianistai, dainininkai. Klasikinės muzikos koncertą surengė Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Dainavimo katedros lektorės Aušros Liutkutės auklėtiniai, liaudišką muziką dovanojo „Kankleliai“, žemaičių folkloro ansamblis „Tyklė“, Vėlinių rimtį palaikė violončelės ir smuiko muzika. Pučiamųjų instrumentų kvarteto pasirodymas buvo Karkų šeimos dovana mamai gimtadienio proga. Ypatingą Advento nuotaiką kūrė Gailestingumo šventovės ansamblio giesmių valanda, senosios muzikos ansamblio „Affektus“ koncertas su reto rojalio skambėjimu.

Gyventojų mėgstamos religinės ir kalendorinės šventės: Užgavėnės, Šv. Velykos, Motinos diena, Joninės, Oninės (vis dar populiariausias moteriškas vardas šiuose namuose), Visų šventųjų diena, Vėlinės, Advento pradžia. Kaip ir kasmet, darbuotojai prieš Vėlines aplankė ir sutvarkė gyventojų kapus Karveliškių, Sudervės, Rokantiškių, Pabradės kapinėse, nufotografavo ir per minėjimą parodė gyventojams. Jie labai džiaugėsi neakivaizdine galimybe „aplankyti“ buvusius kaimynus ar draugus. Labai gražiai renginius papildė socialinių darbuotojų ir užimtumo specialistės kūrybingai parengta vaizdinė medžiaga, kurianti atitinkamą nuotaiką, perteikianti informaciją. Gražiai buvo surengta „Rudenėlio“ šventė – sodo, daržo, miško gėrybių, puokščių, kompozicijų paroda, įpinant moksleivių dailės darbų parodą ir mažųjų darželinukų programėlę. Šv. Velykų

pusryčiai bei Kūčių vakarienė prie didžiulio stalo koplyčioje suburia visus norinčius dalintis šventiniu džiaugsmu. Čia vyravo ypatinga nuotaika, kadangi su gyventojais kartu buvo kunigas Andžej Bylinski bei direktorius Dalius Bitaitis.

Švenčių sąrašą papildė gyventojų sukaktys. Norintiems jas paminėti su savo draugais, kaimynais ar artimaisiais, pasiruošti padeda darbuotojai. Praėjusiais metais 102 m. sukaktį atšventė Aniceta Skabickienė, paminėti garbingi jubiliejai: 90 m. sukako trims gyventojams, 85 - eri – šešiams, dar trys gyventojai minėjo 80 m., du - 75 - rių, du - 70 - ties metų sukaktį. Dar 24 gyventojai buvo pasveikinti, 2016 m. perkopę 90 - ies metų ribą.

Siekiant palaikyti patriotinę šių namų dvasią, gražiai buvo rengiami ir gyventojų mėgstami iškilių valstybės dienų minėjimai: Laisvės gynėjų diena (Sausio 13 - oji), Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena, Kovo 11 - oji, Juodojo kaspino ir Baltijos kelio metinių diena. Dainos mylėtojų klubas parengė programas, eiles skaitė poezijos mėgėjai Janina, Levita, Marytė, Leonė, Alfonsas. Iškilmingą šventinę nuotaiką dovanojo svečiai. Vasario 16 - ają šventėme kartu su Vilniaus politinių kalinių ir tremtinių bendrijos choru „Laisvė“, Lietuvos kariuomenės dieną - su „Vilnele“, Gedulo ir Vilties dieną - su „Kankleliais“. Šiai progai skirtuose renginiuose prie LR Seimo ir Genocido aukų paminklo dalyvavo gausus gyventojų pulkas. Rudenį „ešelonų brolius ir seses“ aplankė anykštėnai, koncertą dovanojo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Alytaus skyriaus choras „Atmintis“.

Ne tik svečių laukėme, bet ir į svečius su koncertine programa vykome: Vasario 16 - tają - į vaikų lopšelių - darželį „Riešutėlis“, o balandį - į Zarasų socialinės globos namus. Pavasario žiedais džiaugėmės sakurų parke, į kurį keliais reisais vežėme ne tik stipresnius gyventojus, bet ir neįgaliuosius. Didelis pulkas mūsų gyventojų išbandė puikų projektą „Seniorų pramogos“ : profesionalios gidės Violeta, Dalia ir Jolanta suorganizavo ekskursiją po istorinį Vilniaus senamiestį. Šilta popiete mėgavosi išvykos prie Neries dalyviai.

Projektas „Garsinių knygų sklaida socialinės globos įstaigose“ buvo skirtas klausos negalią turintiems žmonėms. Keturių susitikimų metu šio projekto koordinatoriai ir vykdytojai - VŠĮ „Mano šviesa“ pristatė įrašytus kūrinius, supažindino su šios įstaigos direktore Egle Rudis, rašytojomis Ligita Liutkevičiene, Birute Jonuškaite.

Artėjant Kalėdoms, įdomų projektą pateikė Vilniaus miesto savivaldybės sveikatos biuras, apjungdamas socialiai remtinus vaikus iš Šaltinio mokyklos, „Gilės“ globos namų ir senelius. Vadovaujami profesionalų, vaikai mokėsi kepti Kalėdų meduolius, vėliau juos kartu su koncertine programa dovanojo Tremtinių namų gyventojams, šiltai bendravo, klausėsi jų prisiminimų. „Gilės“ vaikai čia svečiavosi ir su UAB „Cognizant“ kompanijos, įmonės „Storebrand Baltic“ darbuotojais, ir netgi su svečiais iš Indijos.

Atminties ir istorinės tiesos išsaugojimas - svarbi tremtinių namų veiklos sritis ir šventa kiekvieno tremtinio pareiga. Aplankėme Tuskulėnų rimties parką, apžiūrėjome Utenos krašto parodą, nuolatinę ekspoziciją, kolumbariumą. Kitąsyk ten vykome į knygos „Lietuviai Karlage“ pristatymą, susitikimą su jos autoriais. Darbuotojai aktyviai dalyvauja Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos Vilniaus skyriaus veikloje bei informacijos sklaidoje. Atsiranda susidomėjimas tremties tema užsienio šalyse. 2016 m. Vilniaus tremtinių bendrijos prašymu priimti Tremtinių namuose lankėsi užsienio universitetų studentai bei tautiečiai, gyvenantys kitose šalyse. Prancūzijoje studijuojanti Goda Burkšaitytė, psichologė, doktorantė (*Paris Descartes University*) tyrė tremties bei grįžimo į Lietuvą patirtį bei šios patirties perdavimą tremtinių vaikams. Tikimasi, jog tyrimo rezultatai išplės turimas žinias apie tremties pasekmes šiuolaikinėje Lietuvos

visuomenėje. Škotijos universiteto (*University of Glasgow*) studentė Gintarė Venzlauskaitė rašo darbą tema „Nuo pokarinių vakarų iki posovietinių rytų: išvietinimų apraiškos, kolektyvinė atmintis ir Lietuvos diasporinė patirtis“. Kanados lietuvė Bonnie Andriukaitis nuosavomis lėšomis kuria filmą apie tremtį, kurio darbinis pavadinimas yra „Monument“. Šio filmo kūrime aktyviai dalyvavo Tremtinių namų Dainos mylėtojų klubo nariai su vadove Daiva Čičinskiene bei kiti mūsų namų gyventojai, labai laukiantys galutinio rezultato.

Tremtinių namuose tęsiame tradiciją supažindinti gyventojus su kitų tautų kultūra, ugdyti toleranciją. Riomerio universiteto studentai vaizdais, muzika, nacionaliniais patiekalais pristatė savo šalis: Nigeriją, Turkiją, Gana, organizacijos „Opus dei“ nariai – šokiais ir dainomis – Ispaniją. EST (Europos savanorių tarnybos) atsiųstas, devynis mėnesius dirbęs savanoris italas Stefano susipažino ir susidraugavo su gyventojais, aktyviai talkino organizuojant gyventojų kasdienio užimtumo veiklą, viešnagės pabaigoje kūrybingai ir įdomiai supažindino su savo šalies – Italijos – kultūra.

Svarbus ne tik laisvalaikio organizavimas, bet ir aktyvi kasdieninio užimtumo veikla. Kiekvieną pirmadienį, trečiadienį ir penktadienį, po pusryčių, 10 valandą vyksta sporto užimtumas grupėje, organizuojamas užimtumo specialistės Gertrūdos. Mankštintis rytais susirenka nuo 10 iki 20 žmonių. Mankštos metu daromi fiziniai pratimai skirti viso kūno stiprinimui, pusiausvyros lavinimui, sąnarių amplitudžių didinimui. Pratimai atliekami su gimnastikos lazdomis, gumomis, kamuoliais. Po mankštos gyventojai susėda prie didelio stalo daryti pratimų plaštakos pirštų lavinimui, pratimams naudoja masažinius kamuoliukus, rankos treniruoklius, ergoterapines mases.

Antradienį, trečiadienį, ketvirtadienį, vyksta individualios mankštos, kurios atliekamos kambariuose (gulintiems žmonėms), juose dalyvauja 11 žmonių. 4-iems gyventojams yra atliekama pasyvi mankšta. Pratimams atlikti naudojami masažiniai voleliai, žiedai.

Šiltuoju metų laiku, kai oro sąlygos leidžia, šviečia saulė, vyksta „šiaurietiškas ėjimas“, jame dalyvauja 8 žmonės. Pasivaikščiavimo metu aplankome gražiąsias Valakampių vietas, lauko sporto aikštelę. Kai apšyla raumenys, visi sveikuoliai sustoja ratu ir padaro mankštelę. Po jos keliaujame toliau. Stengiamės gryname ore išbūti kuo ilgiau.

Patys aktyviausi sporto užimtumo dalyviai, kurie sportuoja, vaikšto su šiaurietiškomis lazdomis yra Jonas Vilkelis, kuris ypatingai propaguoja sveiką gyvenimą, Genė Mielkienė, Jadvyga Jakeliūnienė, Leonė Jasinskienė, Jadvyga Tamutytė bei kiti gyventojai.

Pasibaigus vasarai ir atostogų laikui, suaktyvėja kasdienio užimtumo veikla svetainėje. Čia gyventojai, sumaniai ir išradingai vadovaujami socialinių darbuotojų Violetos, Viktorijos, Esmeraldos, kartu su užimtumo specialiste Gertrūda piešia, karmo, lipdo, spalvina, kuria darbelius iš gamtinės medžiagos, modelino, sūrios tešlos ir net makaronų. Kartu su būsimomis socialinių darbuotojų padėjėjomis iš Vilniaus paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro gyventojai mokėsi kurti floristinius darbelius, noriai žaidžia „Bingo“. Penktadieniais gali atsipūsti muzikos ir poezijos valandėlėse. Viktorijai skambinant gitara, gyventojai dainuoja savo jaunystės dainas, deklamuoja mėgstamus eilėraščius, dalijasi prisiminimais, bendrauja prie arbatos ar kavos puodelio.

Savarankiški gyventojai pamėgo Viktorijos sumaniai rengiamas literatūrines valandėles. 2016 m. įvyko 12 Literatūrinių valandelių, kuriose pateikta Romeno Gari, Nijolės Miliauskaitės, Marcelijaus Martinaičio kūrybos apžvalga, skambėjo mylimų autorių Vytauto Cinausko, Aido Marčėno, Justino Marcinkevičiaus poezija, Danutės Paulauskaitės kūryba, H.K. Anderseno pasakos. Šių susitikimų metu pagerbtas 2016 m. vasario 2 d. mirusio Antano Napoleono

Stasiškio (patrioto, politinio kalinio, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos nario) atminimas, apžvelgti jo nuopelnai, pristatyta knyga „Sibiro Alma Mater. Post Scriptum“. Su savo kūryba bendraminčius supažindino Literatūrinės valandėlės dalyviai Alfonsas Praninskas bei Levita Kaveckienė, aktyviai reiškiasi 10-15 literatūros mėgėjų būryje ir kiti gyventojai - Leonė Jasinskienė, Kazimiera Šiaudinienė, Vladia Rūta, poezijos knygelę išleidusi Tamira Žalėnienė.

Meno mylėtojai dalyvavo Vytauto Kasiulio muziejuje rengiamose edukacinėse programose, Tremtinių namuose džiaugėsi M. K. Čiurlionio menų mokyklos moksleivių, Viešintų mokyklos – daugiafunkcinio centro dailės darbais, žiūrėjo meninius ir videofilmus, su menų studijos „Artoteka“ nariais gamino sapnų gaudykles, padedami darbuotojų - rišo verbas. Už atnaujintą gyventojų portretų parodą „Kasdienybės stebuklai“ esame dėkingi fotografui Andrej Černenko. O štai gyventojos Gražinos Konstancijos Remeikaitės kūrinių paroda buvo eksponuojama Kaune, A. Žmuidzinavičiaus muziejuje.

Ne tik poezija, menu, bet ir visuomeniniu gyvenimu bei politika domisi mūsų namų gyventojai. Spalio pradžioje vykusiame susitikime su LR Seimo nariu Vytautu Juozapaičiu jie aktyviai išsakė savo nuomonę, diskutavo, pateikė klausimų, vėliau išreiškė savo valią, dalyvavo LR Seimo rinkimuose. Noriai renkasi mūsų namų bendruomenė į kasmet vykstantį visuotinį gyventojų susirinkimą, dalyvauja Globos namų tarybos veikloje.

Kaip ir kasmet, dalyvavome Laisvės gynėjų dienai skirtoje pilietinėje akcijoje „Atmintis gyva, nes liudija“, kiekviename lange uždegėme po žvakelę Sausio 13-tą žuvusiųjų atminimui. Juk 1991m. kovoje už Lietuvos laisvę dalyvavo daugybė tremtinių iš visos Lietuvos bei jų šeimos narių, todėl šios dienos renginiai mūsų gyventojams labai svarbūs. Negalintys aktyviai dalyvauti, jungiasi su visais, stebėdami šiai progai skirtas laidas per televiziją, klausydami radijo.

Tremtinių namuose lankosi savanoriai, kurie savo laisvalaikiu, rūpesčiu ir dėmesiu dalinasi su vyresnio amžiaus žmonėmis. Savanorių atliekamos veiklos: išvykų į teatrą, koncertų organizavimas, knygos, laikraščio skaitymas, gyventojų gyvenimo istorijų užrašymas, palydėjimas į lauką ir pasivaikščiavimas drauge, bendravimas prie arbatos puodelio, išvyka į botanikos sodą ir k.t. 2016 m. lankėsi studentų iniciatyvos „Šaukštas medaus“, kūrybos studijos „Showart“, Šv. Jonų ateitininkų moksleivių kuopos, „Western Union“ organizacijos savanoriai. Taip pat globos namuose lankosi savanoriai, neatstovaujantys jokios organizacijos. Pavieniai savanoriai lankosi vidutiniškai kartą per savaitę.

Nuo 2015 04 10 d. „Tremtinių namai“ gavo akreditaciją, tapo EST projektus vykdančia organizacija ir įgyjo EST priimančios organizacijos statusą 1 savanoriui. Šiuo metu vyksta savanorių atranka 2017 metams.

Visų darbuotojų nuoširdaus darbo dėka čia gyvenantiems užtikrinama ori senatvė, teikiamos visos reikalingos paslaugos, organizuojamas kasdienis užimtumas, įdomus ir turiningas laisvalaikis. Gyventojų žodžiai „čia mano namai, čia gyventi gera“ yra didžiausia padėka ir geriausias mūsų visų bendro darbo įvertinimas.

Vyriausioji socialinė darbuotoja Ona Ulozienė